UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct. Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 1. Quomodo & quo ad supplicium ductus est?

urn:nbn:de:hbz:466:1-82999

Visual Library

τοῖς παιδευόντος, caſtigationis cauſâ, vel ante crucis ſupplicium, vel etiam antequam ſecuri percuterentur.

Chriſtum innocentem flagellari iubet Pilatus, vt hoc ſupplicio populo furenti ſatisfaciat, & à poſtulatione maioris ſupplicij deſiſtat. Crudelem fuiſſe ob miniſtrorum ſæuitiam, flagellationem docet Vlpian. lib. 8. de pœnis, frequenter enim ſuppliciis immoriebantur. De flagellatione multâ Lipſius l. de cruce. & plura noſter Gretſerus, ad quos lectorem remitto. Hoc ſolum moneo ſæpius prædictam eſſe à Domino flagellationem. Matt. 20. 19. Ioan. 49. 5. Imo Pſal. 34. 11. Iſa. 50. 6. aliiſq; locis.

Prudenter itaq; & piè monet Clemens ſtrom. 2. oportere nos eſſe in tolerantiâ Chriſto conformes. ὁ ἐγγὺς κυρίου, πλήρης μαστίγων. *Qui Chriſto propinquat, plenus eſt flagris.*

§. 2. Milites præſidis totam cohortem prętoriam congregant in ipſum prætoriũ, vbi Dominus fuerat flagellatus, vt crudeliter dãnato illudãt nullâ iuſtitiâ, ſed merâ ſæuitiâ. Syrus milites vocat אסטר טיוטא *Eſtratiote* (στρατιῶται) & monet gloſſa eſſe מן לשון יון *ex lingua Ionicâ.* Sic prætorium vocat פרטורין *Peretorin.* & cohortem ſeu σπεῖραν אספיר *Aſpir* hæc enim nomina vſitata fuerunt apud ipſos Syros. Antoniam arcem occupabat cohors, ſed vix credibile eſt, eam præſidio deſtitutam fuiſſe, de prætoria igitur cohorte interpretor, quæ ad manum erat præſidi. Barbara igitur crudelitate tractant innocentem, quã ne quidem nocentiſſimum, iam extrema luiturum vexare iura permittunt. Chryſoſtomus eam crudelitatem valde deteſtatur. ὥσπερ ἐκ τινος συνθήματος ὁ διάβολος τότε ἐχόρευσεν. ἔστω γὰρ, Ἰουδαῖοι φθόνῳ καὶ βασκανίᾳ τηκόμενοι ἐπαρῴνουν εἰς αὐτόν. οἱ στρατιῶται πόθεν καὶ ἐκ ποίας αἰτίας; οὐκ εὔδηλον ὅτι ὁ διάβολος ἦν ὁ τότε βακχεύων εἰς πάντας; καὶ γὰρ τέρψεις ἐποίουν τὰς εἰς αὐτὸν ὕβρεις, ὠμοί καὶ ἀνήμεροι τινες ὄντες. Quaſi omnes ex compoſito conueniſſent, ita ſigno dato ad choream omnes diabolus concitabat. Nam etſi poſſumus inuidię tabo exiſtimare ad inſaniam Iudęos concitatos fuiſſe, tamen qua de cauſa moti milites fuerint, non patet. Diabolus igitur erat, qui vniuerſos tunc illos occupauit: voluptatem etenim ex contumeliis propter immanitatem ſuam capiebant.

Et primo quidẽ veſte exuũt: nã poſt flagellationẽ induerãt: deinde Chlamyde coccineâ induunt בלמים *Celamim* vocat Syr⁹, Coccineã a. רוזהור יתא *dezechurita.* Chlamidẽ imperatoriã, militarẽ purpureã intelligo, ſeu regiã quo de ornatu à me tractatũ eſt l. 7. Poli.

§. 3. Chlamide regiâ ornatum ad affectati regni exprobrationẽ etiam coronant, ſed ſpinis. Rhamnũ aut creſpum, qui lancinet, & vncinata cuſpide inhæreat vulneri. Crudele planè ludibriũ, caput conſertũ ſpinis. De coronis regum, earumq; origine, & formâ l. 7. c. 3. in Politicis tractaui. Nunc id vnum cõſiderandũ eſt, quod Tertullian. monet de coronâ militis. *Capitis noſtri ornamentũ & diadema eſſe Chriſtũ.* Et Clem. l. 2. c. 8. pędag. τρυφᾶν γὰρ ἡμῖν, ὡς ἐν παραδείσῳ, προσῆκεν σωφρόνως, τῷ ὄντι παρεπομένους τῇ γραφῇ. στέφανον μὲν γυναικὸς, τὸν ἄνδρα ὑποληπτέον· ἀνδρὸς δὲ, τὸν γάμον· ἄνθη δὲ τοῦ γάμου, τὰ τέκνα ἀμφοῖν, ἃ δὴ τῶν σαρκικῶν λειμώνων ὁ θεῖος δρέπεται γεωργός. στέφανος δὲ γερόντων, τέκνα τέκνων. δόξα δὲ παισὶν οἱ πατέρες, φησίν· ἡμῖν δὲ ὁ πατὴρ τῶν ὅλων καὶ τῆς συμπάσης ἐκκλησίας στέφανος ὁ χριστός. Et deinde. βασιλεῖς δὲ οἱ Ἰουδαίων, χρυσῷ καὶ λίθοις τιμίοις συνθέτῳ καὶ ποικίλῳ χρώμενοι στεφάνῳ, οἱ χριστοὶ, τὸν χριστὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς συμβολικῶς ἐπιφερόμενοι, λελήθεσαν κεφαλῇ κοσμούμενοι κυρίου.

Pro ſceptro arundinem, hoc eſt typham ſylueſtrẽ teretem, & enodem in manum dant. Deniq; genua flectunt: וברכו על בורכיהון genua flectunt ſuper genua ſua, vt tanquam regem per ludibrium adorent. Exſpuunt in eum, & arundine caput verberant.

VERSVS 31. 32 33.

Et poſtquã illuſerunt ei, exuerunt eũ chlamidem, & induerunt eum veſtimentis eius, & duxerunt eum vt crucifigerent. Exeuntes autem inuenerunt hominem Cyreneum, nomine Simonem: hunc angariauerũt, vt tolleret crucem eius. Et venerunt in locum, qui dicitur Golgathæ, quod eſt Caluariæ locus.

QVÆSTIO I.

Quomodo & quo ad ſupplicium ductus eſt?

§. 1. MOre Romano ferebat crucem ipſe ſuam, nõ cædebatur tamen per viam: nam ante flagellatus erat. Cum vero plagis & vexationibus ita exhauſtus eſſet: vt oneri ſuccuberet, angariauerunt Simonem Cyrenęum vt portaret crucem poſt eum. *Cyrenæ.* Cyrenæ nobilis erat in Pẽtapoli ſeu Libya marmarica ciuitas, Plin. l 5. c. 5. in qua magna multitudo Iudæorũ habitabat. Angariauerunt vero, quod ſponte nequaquã munus infame ſubire vellet. de angariandi verbo ſupra dixi. Nec cauſa eſt, cur Eraſmus miretur interpretem vſum verbo Perſico, cum eodem ſit vſus ſpiritus S. *Angariari.* nam & in Gręco eſt ἠγγάρευσαν, angariauerunt. Syrus tamen ſua dictione vtitur שחרו *Schacharu*, angariarunt, traxerunt. Cyrenæum porro vocat Curinaa. alij iuuiſſe Chriſtum, vt ſimul ferrent, alij vero Simonem ſolum tuliſſe arbitrantur.

§. 2. Locus in quo crucifixus eſt, extra portam ciuitatis erat, dictus γολγοθᾶ, golgatha, à cranijs τῶν βιοθανάτων, eorum qui ſupplicio afficiebantur: nam & eo modo *Chriſtus cum iniquis deputatus eſt.* *Golgotha.* גלגל cranium dicitur, à reuolutione, ſeu rotunditate. Syrus habet: גגולתא gaguletha, & interpretatur etiam ipſe קרקפתא *Karkaphtha.* hoc eſt, *caput.* In loco igitur ſuppliciorũ communi & infami velut maleficus ſupplicio afficitur, quia in hanc terram ſceleribus hominum contaminatam venerat, vt eam ſuo aduentu ſanctificaret, & peccata noſtra ſanguine ſuo emũdare. Κρανίου, inquit Theophylact. τόπος ἐλέγετο. διότι φασὶν οἱ ἐκ παραδόσεως πατέρων παραλαβόντες, ὅτι ὁ Ἀδὰμ ἐκεῖ τέθαπται· ὥσπερ γὰρ πάντες ἐν τῷ Ἀδὰμ ἀπεθάνομεν, οὕτως ἐν τῷ χριστῷ ζωοποιηθῆναι ἡμᾶς ἔδει. *Cranii locus dicitur: propterea dicunt, qui ex traditione acceperunt patres quod quemadmodum omnes in Adam mortui ſumus ſic in Chriſto nos viuificari oportet.*

Hieronymus Golgatha ad Septentrionalem plagam montis Sion conſtituit, de locis Hebraicis.

Auguſt. ſerm. 71. de tempore. citat Hieronymum. *Hieronymus presbyter ſcripſit, a[b] antiquis & Senioribus Iudæis ſe certiſſime cognouiſſe, quod ibi immolatus ſit Iſaac, vbi poſtea Chriſtus crucifixus eſt.* Inde & Beda de locis ſanctis c. 2. habet. *Golgatha non eſt mõs Moria.* In Hieronymo nuſquam id legitur, alius ergo liber Auguſtino oblatus eſt, qui non extat, niſi fortè in Epiſtola aliqua Hieronymi, quę interierit, tum vero hominum manibus verſaretur inuentũ eſt. Mihi tamẽ res ſuſpecta eſt. Si enim indubitata fuiſſet illa apud Iudæos, qui Hieron. tempore fuerunt, & vera traditio, multo illa notior Chriſti tẽpore, & ante illud fuiſſet: quod ſi cõcedamus, nõ videtur cõmiſſuri fuiſſe Iudæi patrũ ſuorum amãtiſſimi, vt locus tã celeber, & ſan-

& ſanctus maleficorum ſupplicijs infamaretur, ſanguine & oſſib. contaminaretur. Moſis tẽpore mons ille notiſſimus fuit, Nam Abraham montem appellauit, *Dominus vid t.* Gen.22 14. Vnde vſq; hodie dicitur: *In monte Dominus videbit.* vt eſt eodem loco. Si igitur ille mons fuit ita celebratus, non puto Golgotha fuiſſe.

VERSVS 34.

Et dederunt ei vinum bibere cum felle miſtum. Et cum guſtaſſet, noluit bibere.

QVÆSTIO I.

Quem potum Chriſto exhibuerunt?

§.1. DIuerſitas inter Euangeliſtas nonnulla videtur eſſe. Matthæi verba: *Et dederunt ei vinum bibere cum felle miſtum, & cum guſtaſſet noluit bibere.*

Lectio diuerſa. Marci 23 15. *Et dabant ei bibere myrrhatum vinum, & non accepit.* De eodem tempore loquuntur vterque Euangeliſta, vt omnino videatur idem vinum cum felle miſtum & myrrhatum. Apud Matth. in Græco eſt, ὄξος *acetum*: quidam tamen libri habet, non ὄξος, ſed οἶνον, alij tamen libri habent ὄξος plerīq;.

§.2. Satis inter omnes conuenit, initio cum Dominus crucifigendus eſſet, potum ipſi oblatum. Deinde cum clamaſſet *Eli eli lamma ſabacthani.* v.46 & apud Ioannem, cum dixit *Sitio*, quod eodem fere tẽpore contigit, & videtur, cum dixiſſet ἐλὶ ἐλὶ, mox ſubieciſſe, *ſitio*. Crebrius etiam ſua ſponte milites ace-

Crebro acetum obtulerunt. tum obtulerunt Luc.26. *Illudebant autem ei, & milites accedentes, & acetum offerentes ei, & dicentes: ſitu es rex Iudæorum, ſaluum te fac.* Syrus habet חלא quod eſt acetum, & dactylus immaturus. Vocatur autem ὄξος non modo verum acetum, ſed etiam vinum aceſcens ſeu vappa, quod linguam mordeat. Sic Horatium intelligo

Si poſitis intus Chij, veteriſq; phalerni
Mille cadis, (nihil eſt, trecentum millibus) acre
Potet acetum.

Vappa acetum.

Acetum enim ſeu vinum acre & acetoſum opponit Chijo & Phalerno. Vappam etiam potare plebei ſolebant. *Mulsâ prolutus vappâ* apud eundem dicitur nauta. dicitur illa etiam græcis ὀξίνη. Dederunt ergo vinum, ſeu vappam cum felle miſtum. Nam precioſum vinum nihil opus eſſe putabant felle corrumpere.

§.2. An idem potus fuerit, vinum felle miſtum, & vinum myrrhatum, magna diſputatio eſt, præſertim poſt editos & recuſos Baronij annales. Deinde an vinum myrrhatum fuerit ſuaue, an amarum?

Conſtat ſanè vinum myrrathum, gratam fuiſſe potionem.

Si calidum potas, ardenti myrrha falerno
Conuenit, & melior fit ſapor inde mero.

Plinius lib. 4. c.13. de myrrhino vino hæc habet.

Myrrhata. [Lautiſſima apud priſcos vina erant, myrrhæ odore
„ condita, vt apparet in Plauti fabulâ, quæ Perſa inſcri-
„ bitur, quanquam in eâ & calamum addi iubet. ideo
„ quidam aromaticè delectatos maximè credunt. Sed
„ Fabius Dorſenus his verſibus decernit. Mittebam vi-
„ num pulchrum murrhinam: Et in Achariſtione. Pa-
„ nem & Polentam, vinum murrhinam. Scæuolam
„ quoq; & Zælium & Atteium Capitonem in eadem
„ ſententia fuiſſe video, quoniam in Pſeudolo ſit.
„ *Quod ſi opus eſt, vt dulce promat*
Indidem & quicquid habet? rogas?
Murrhinam, paſſum, defrutum, mella.
Quibus apparet non inter vina modo murrhinam, „
ſed inter dulcia quoq; nominatum.]

Vinum myrrhinum ſaporem è murrhinis potoriis trahebat, ideo & illa in precio erant. Romam aducta ſunt triumpho Pompeij. Plin.lib.37.c.2. [Eadem victoria primum in vrbem murrhina induxit: pri- „
muſq; Pompeius ſex pocula ex eo triumpho Capi- „
tolino Ioui dicauit: quæ protinus ad hominum vſum „
tranſiere, abacis etiam eſcariiſq; vaſis inde expetitis. „
Excreſcitq; indies eius rei luxus murrhino octoginta „
ſeſtertiis empto, capaci plane ad ſextarios tres calice. „
Potauit ex eo ante hos annos Conſularis, ob amo- „
rem obroſo eius margine, vt tamen iniuria illa pre- „
tium augeret: neq; eſt hodie murrhini alterius præ- „
ſtantior indicatura. Idem in reliquis generis eius, „
quantum vorauerit, licet exiſtimare ex multitudine, „
quæ tanta fuit, vt auferente liberis eius Nerone, Do- „
mitio theatrum peculiare trans Tiberim hortis ex- „
poſita occuparent: quod à populo impleri canente „
ſe, dum Pompeiano præludit, etiam Neroni ſatis erat: „
qui vidit tunc, annumerari vnius Scyphi fracta mem- „
bra, quæ in dolorem credo ſeculi inuidiamque fortu- „
næ tanquam Alexandri Magni, corpus in condito- „
rio ſeruari, vt oſtentarentur, placebat. T. Petronius „
Conſularis moriturus, inuidiâ Neronis principis, vt „
menſam eius exhæredaret, trullam murrhinam tre- „
centis ſeſtertiis emptam fregit, ſed Nero vt par erat „
principem vicit omnes trecentis ſeſtertijs capidem „
vnam parando. Memoranda res, tanti imperatorem, „
patremq; patriæ bibiſſe.]

§.3. Michael Mercatus Benzui ita exiſtimat, eumq; Baronius ſequitur. Qui etiam addit materiam ex myrrhâ inciſa ſtillantem concreſcere, & in vaſa cauari. at longe aliter Plinius lib.37.c.2. [Oriens myr- „
rhina mittit. Inueniuntur enim ibi in pluribus locis „
nec inſignibus, maximè Parthici regni, præcipuè ta- „
men in Carnania, Humorem putant ſub terrâ calore „
denſari. Amplitudine nuſquam paruos excedunt ab- „
acos craſsitudine raro, quanta dictum eſt vaſi poto- „
rio ſplendor his ſine viribus, nitorq; verius quam „
ſplendor. Sed in pretio varietas cœlorum ſubinde „
circumagentibus ſe maculis in purpuram candoréq; „
& tertio ex vtroq; ignoſcentem, velut per tranſitum „
coloris purpura rubeſcente, aut lacte candeſcente. „
Sunt qui maximè in iis laudẽt extremitates, & quoſ- „
dam colorum repercuſſus, quales in cœleſti arcu ſpe- „
ctantur. His maculæ pingues placent tranſlucere „
quicquam aut pallere vitium eſt. Item ſales Verrucæ- „
que non eminentes, ſed vt in corpore etiam plerum- „
que ſeſſiles. aliqua & in odore commendatio eſt.]

Plinius quidem famâ ſolâ motus hoc refert. Interim eſſe ex myrrhæ inciſuris manantẽ ſtacten non adducor vt credam. Nam idem ille Mercatus fictilia vaſa eſſe concedit, idq; ex Propertio docet. *Myrrheaque in Parthis pocula cocta focis.* & Arrianus de nauigatione rubri maris dioſpoli fieri aſſerit.

Plinij opinionem defendere nihil opus eſt, cum ipſe incertus ſit, multo magis incertus fuit Propertius tanto ante Plinium. Sed Mercati ſententia eius rationibus, quam firmare illam conatur, refellitur.

Fictilia eſſe vaſa aſſeuerat, & ex lacrymâ myrrhæ materiam eſſe. At materia illa reſinoſa, pinguis, lenta eſt, apta ſuffitionibus, ignibus liquitur, vt thus, maſtix, cæteraque eiuſmodi. Non igitur fornacibus coqui, ſed frigore ſtipari neceſſe eſt. *Myrrhina non ſunt ex lacrymâ myrrhæ.*

Deinde coctilia illa, & figlinæ opera dũ vi ignium lapideſcunt, & durantur in ſolidiſſima corpora odorem amittunt: quod experientia docet, & ſi fortè id in omnibus locum non haberet, tamen non poteſt inficiari Mercatus, qui negat, lapidum eſſe vllum

odorem